

STROKOVNA BORBA

GLASILO CENTRALNEGA DELAVSKEGA STROKOVNEGA ODBORA JUGOSLAVIJE

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. v mesecu. — Uredništvo in Upravništvo: Ljubljana, Karla Marksa trg št. 2. — Naročnina znaša mesečno Din 4.50.

Leto III

LJUBLJANA, sobota, 28. junija 1924.

Stev. 18.

Iz uredništva.

Vsled preobilice materiala smo morali iz te številke precej gradiva izpustiti. Zaostalo priobčimo prihodnjič.

V prihodnji številki prinesemo poročilo o XIII. kongresu RKP in o širši seji EKKJ in o kongresu Amsterdamske internacionale, ki se je vršil na Dunaju. Tudi poročilo o spremembi režima v Franciji je moralo izostati radi pomanjkanja prostora.

S prihodnjo številko bomo pričeli pri-
našati poročilo o V. kongresu III. inter-
nacionale, ki se vrši sedaj v Moskvi.

Uredništvo.

Našim čitateljem in naročnikom.

Vsled izjemnih prilik, ki so nastale v Sloveniji po napadu Orjuna na trboveljske delavce, nam je bilo onemogočeno redno izdajati naš list. Orjuna je takoj 2. junija poslala v tiskarno „Merkur“, kjer so se tiskali naši listi, par ljudi, ki so tiskarni zagrozili, da jo bodo razstrelili, če takoj ne ustavi tiskanje naših listov. 17. številka Strokovne Borbe je bila že stavljena in bi šla 2. junija že na pošto, kar pa je Orjuna s svojo grožnjo preprečila.

Iz strahu pred orjunaškim nasilstvom se ni upala prevzeti tiska naših listov nobena druga tiskarna v Ljubljani. Poskusili smo tiskati naše liste v Zagrebu, a dve številki, ki smo jih izdali v Zagrebu, so bile zaplenjene in le nekaterim sodrugom je bilo mogoče dobiti v Zagrebu izdane liste v roke. Savez grafičnih radnikov je pred dvema leti sicer napravil sklep, da se bo ustavilo celokupno časopisje tiste skupine, ki bi hotela preprečevati tiskanje kakih časopisov, vendar je ta sklep ostal samo na papirju, ker „Orjuna“ izhaja naprej nemoteno, medtem ko je našim listom vsled orjunaških groženj onemogočeno izhajanje. Nasilnemu nastopu s strani Orjuna se pridružuje še ena zapreka, ki ovira izhajanje naših listov. Državno pravdnikstvo pleni in konfiscira vse, kar se piše in tiska z opozicijske strani. Zato je izdajanje pravih delavskih časopisov postalo silno oteženo, posebno ker nimamo fondov, iz katerih bi lahko krili ogromne stroške, ki nastanejo pri vsaki zaplenjeni izdaji. Stali smo pred vprašanjem: ali sploh tiskamo list pod današnjimi pogoji, ko je skoraj onemogočeno zapisati eno samo nezaplenjeno besedo? Ali se splača pisati in izdajati list samo za državnega pravdnika in njegov rdeči svinčnik?

Dobili smo tiskarno, ki je pripravljena tiskati naš list, in dolžnost nam veva, da odkrito povemo vsem sodrugom in sodružicam, da smo vsled današnjih izjemnih razmer prisiljeni pisati samo o stvareh, ki jih blagovoli dopustiti naša slavna cenzura, in v takem tonu, da ne bo imel državni pravdnik povoda uničiti naše naklade.

Upamo, da bo proletarijat Slovenije razumel in upošteval naše besede in v znak svoje solidarnosti z nami in da dokaže svojo borbena voljo in požrtvovalnost pričakujemo, da bodo za-
vedni proletarci še bolj segali po „Strokovni Borbi“ kot doslej in da bo rezultat vsega preganjanja naših listov

Pašič častital socialpatrijotom.

Glavni radniški Savez Jugoslavije, ki je nekaka dekla in hlapec Socialistične stranke Jugoslavije, kaj rad povdarja in se brani pred javnostjo, da on ni v službi današnjega Pašičevega reakcionarnega režima. In to v posameznosti vedno trde njegovi funkcionarji, med katerimi je poznan prav posebno tudi tajnik „Saveza železničar“ v Zagrebu, Krekič, s katerim naša sodružna „Splošna železničarska organizacija“ vodi pregovore za ujediničenje. Naše pismo „Savezu“ in odgovor „Splošne“ v današnji številki to posebno osvetljuje in kaže, kdo in kakšni so ti gospodje pri G. R. S. J. Med tem pa je sam Pašič trditelj in zagovor G. R. S. J. demontiral na kongresu Glavnega Radniškega Saveza, ki se je obdržal koncem aprila t. l. v Beogradu.

Poleg pozdravov, ki jih je dobil kongres, je kongresu poslal pozdravno pismo tudi g. Nikola Pašič, predsednik vlade. „Glavni Rad. Savez“ je spretno uspel, da to pred javnostjo skrije. Ali tega ni hotela prikriti „Nepsava“, organ Socialistične stranke v Mažarski, ki je to objavila v številki od 14. maja 1924.

V tej številki „Nepsava“ delegat strokovnih organizacij iz Mažarske, Gal, ki se je udeležil kongresa, na koncu svojega članka, v katerem piše o kongresu, posebno povdarja, kakšno veliko važnost ima pozdravno pismo g. Pašiča, in pravi, da je to dokaz, da obstoji v Jugoslaviji moderni strokovni pokret, čigar ekonomski, socialni in kulturni razvoj brani in podpira državna oblast.

Živeli razredni borci! V interesu kapitalističnega razreda in današnjega režima je, da brani in pomaga ta „ekonomski in kulturni razvoj“ strokovnega pokreta v „Glav. Rad. Savezu“ in G. R. S. vrši zvesto svojo nalogo ter spretno prodaja razredne interese proletariata.

Maska je ponovno padla in če sedaj še tisti zaslepljenci, ki drve za G. R. S., ne sprevidijo, potem pač naj le stočejo še nadalje v isti mizeriji, v katero jih je spravila pomoč državne, t. j. Pašičeve oblasti, ki brani „ekonomski, socialni in kulturni“ razvoj modernega strokovnega pokreta v „Glav. Radn. Savezu“ in v njem včlanjenih strokovnih organizacij.

Še enkrat: Živeli „razredni“ borci pod zaščito kapitalističnega razreda!

K temu še dodamo dva dokaza, kako zna ceniti buržuazija voditelje iz Amsterdamskih strokovnih organizacij.

Prvi dokaz:

Pokrajinska vlada za Hrvatsko, Slavonijo in Medjimurje v Zagrebu je ob priliki smrti Bukšega položila na njegov grob venec s trobojnico, na kateri je bil napis: „Odanom rodoljubu! Kraljevska vlada.“

Drugi dokaz:

Zveza industrijcev v Zagrebu je ob priliki smrti Bukšega držala sejo in izrazila sožalje. (Ob Leninovi smrti tega ni storila!) Obenem je apelirala na vse delodajalce, da naj pustijo vse delavce na Bukšegov pogreb.

Ali je še potreben kak komentar? Kako dolgo boste še, trpini, pustili, da vas izrabljajo in prodajajo?

Ali res ne veste, kje je vaše mesto in v katere organizacije se imate organizirati?

ravno nasproten kot pričakuje Orjuna in njeni zavezniki in to je razširjenje našega lista. Vsak proletarec mora biti naročnik naše „Strokovne Borbe“, kjer še ni kolporterjev, naj se javijo sodrug, ki so pripravljeni prevzeti list v razprodajo.

V mesecu juliju bo izšel list vsak teden na šestih straneh, da tako odškodujemo sodruge za mesec juni, ko jim ni bilo mogoče dostaviti lista. Upravništvo „Glasa Svobode“ je za svoje naročnike sklenilo naročiti „Strokovno Borbo“ in jo bodo dobivali začasno kot nadomestilo za „Glas Svobode“.

Organizacije in kolporterji bodo dobili potom okrožnice navodila kako imajo obračunavati liste.

Ljubljana, dne 25. junija 1924.

Uredništvo in uprava
„Strokovne Borbe“.

Tisk je svoboden!

Citati iz čl. 13 in 138 ustave.

Člen 13. ustave se glasi: „Tisk je svoboden. Ne sme se ukreniti nobena preventivna odredba, ki preprečuje izhajanje, prodajanje in razširjanje spisov in časopisov. Cenzura se sme ustanoviti samo ob času vojne ali mobilizacije, in sicer za stvari, naprej določene

z zakonom. Prepoveduje se razširjanje in prodajanje časopisov ali natisnjenih spisov, ki obsegajo: žalitev vladarja ali članov kraljevskega doma, inozemskih državnih poglavarjev, narodne skupščine, neposredne pozivanje državljanov, naj siloma izpremene ustavo ali državne zakone, ali ki obsegajo težko žalitev javne morale...“ V nadaljnjih stavkih člen 13. določa, da mora zaplenba v 24 urah biti izročena sodišču, ki jo mora zopet v 24 urah ali potrditi ali razveljaviti.

Člen 138 določa: „Prepovedati se sme izhajanje odnosno razširjanje časopisov in natisnjenih spisov, ki izživajo k mržnji države kot celote, k verskemu ali plemenskem razdoru, istotako pa tudi, če posredno pozivlje državljan, naj siloma izpremene ustavo ali državne zakone, samo če se iz stavka očitno vidi, da jim gre za tako pozivanje državljanov...“

Maske padajo.

Orjunci se razkrinkavajo.

Sicer smo že cel čas trdili, da so Orjunci od kapitalistov vzdrževana banda, ki je postavljena zato, da štiti izkoriščevalce-kapitaliste in da pobija delavce. Da so naše trditve utemeljene je pokazal 1. junij v Trbovljah. Pet ustreljenih, umorstvo Fakina, požig Ru-

darskega doma, izsiljevanje denarja z revolverji, 400 ukradenih dinarjev v Lemeževem stanovanju — to je idealni nacionalizem Orjuna v praksi.

28. številka „Orjuna“ pa nam dokazuje še več in to je, da nameravajo fašisti-Orjunci iti še dalje. Po trboveljskih dogodkih ni potreba nobenega pojasnila, kaj te besede pomenijo, zato prinašamo suhe izvlečke iz članka „Industrijalci, pozor!“.

„Orjuna“ piše:

„Mi moramo priznati, da so komunistični voditelji delali z veliko vnemo, ki jo ne pripisujemo edino-le ruskim rubljem, ampak tudi silni mržnji do buržujev, ki jih je treba vse poklati...“

Nato „Orjuna“ denuncira in opozarja na delo in uspehe naših celic v šoli, tovarnah, kasarni, rudniku, železniškem obratu, v bankah in veletrgovinah in imenuje celice „tajne organizacije“.

„Mi smo prepričani, da bodo delavske celice po trboveljski tragediji še z večjo vnemo, pa tudi še z večjo opreznostjo šle na delo.“ In končno z debelimi črkami:

„Ne samo za nas nacionaliste, v prvi vrsti za vas industrijalce in buržuje se pripravljajo puške, revolverji in bombe.“ (Orjunaši jih pa pripravljajo za delavce, kar indirektno z gornjimi besedami tudi priznajo.)

„Vas pa industrijalce pozivamo ob dvanajsti uri najodločnejše: Napravite red v vaših obratih. Dovolj je bilo prizanašanja! Spodite iz obratov vse tiste, ki jedo vaš kruh, skrivaj pa brusijo nož... Resen je ta poziv... ki vam svedoči, kako resnične so naše besede.“

Torej orjunaši pravijo, da delavec je podjetnikov kruh, in ne vedo, da bi gospodje in gospe podjetnikov morali poginiti, če bi delavec zanje ne delal. Taki zaščitniki delavcev so Orjunci, ki pozivajo, da naj se delavce vrže na cesto, danes, ko je že 250.000 brezposelnih v SHS.

V dopisu iz Trbovelj pravi dopisnik „Orjuna“ „dasi so znašali prejemki povprečnega rudarja dva- do trikrat toliko, kot prejemki profesorja.“ Torej preveč zaslužite, rudarji, pravijo Orjunci. „Kajti delavec nima moralne sile izobraženca,“ pravi „Orjuna“. Seveda ne, učiti se mora od moralnih morilcev Fakina, požigalcev pri moralni Orjuni. „Brezmejno uživanje alkohola“ je zlo, pravi Orjuna, in člani Orjuna v Trbovljah so tudi gostilničarji, ki podpirajo brezmejno uživanje alkohola.

„Kadarkoli izbruhne v Trbovljah požar, sedi in stoji vse polno rudarjev okrog pogorišča, a niti eden noče pri-
skočiti na pomoč k sesaljkam, temveč vsi z naslado opazujejo plamene... Zgoditi se je moralo, da jih je orožništvo s puškinimi kopiti moralo prisiliti k delu...“ tako popisuje „Orjuna“ rudarje. To so tisti „prijatelji“ rudarjev. Vprašamo vas, kdo je gasil dosedanje požare; ali mogoče Molli, Pleskoviči, Repiči, Turnški, Kosi in taka orjunaška frakarija, ali delavci? Kdaj je kak rudar bil požigalec, kot so Orjunaši? Kdaj je kak delavec preprečeval gasilno akcijo, kot so jo preprečevali Orjunci? Zapomnite si rudarji, kako vas sodijo in popisujejo Orjunaši!

„Komur država ni po volji, ta naj si poišče krova drugje... Kdor ne bo šel sam, ta bo treščen ven od gospodarjev.“ Torej Orjunaši so gospodarji

te države in grozijo delavcem z izgonom iz države.

Orjunaši se pokazujejo v pravi luči kot kapitalistična avantgarda. To si bomo delavci in kmetje zapomnili za čas, ko se nam bodo hoteli v ovčji koži, kot prijatelji delavstva — približati.

Radičeva pot v Moskvo

Radičeva pot v Moskvo je razburila našo celo javnost. Razna razlaganja čitamo po časopisju, ali kolikor so si vsa ta razlaganja različna, eno in isto pa se čuti iz pisave vseh buržuaznih listov in to je: strah in bojazen. Strah in bojazen kaj bo, če se bodo Radičeve kmečke mase pričele zanimati za boljševiške ideje, kaj bo, če se bodo tudi kmečke mase spregledale in šle po primeru ruskih kmetov skupno z delavstvom enotno v boj za osvoboditev. Buržuazija se trese in zahteva, da se HRSS (Hrvatska Republikanska Seljačka Stranka) na podlagi zakona o zaščiti države postavi izven zakona, ker buržuazija se zaveda, da so hrvaški kmetje prišli na pravo pot. Na drugi strani pa hočejo Radičovo pot v Moskvo nekateri listi, posebno socialpatrijski z omalovaževanjem prezreti. Oboje so znaki nesigurnosti buržuazije in njenih pomagačev. Nas to razburjenje ne čudi. Ko je šel Radič v London, se buržuazija ni plašila, ker ve, da delavska vlada Macdonalda ni nič drugega, kot poskus potom delavske stranke konsolidirati buržuazno državo. Druga internacionala je leta 1914 pa tudi ob drugih prilikah pokazala, da se njene stranke zelo dobro razumejo na zaščito kapitalističnih interesov. Zato se buržuazija ni plašila ko se je Radič podal v London, ker to je odgovarjalo njenim interesom.

Pot Radiča v Moskvo, orientacija na levo, k tretji internacionali in to danes, v času, ko so kmetje vsled splošne agrarne krize odločnejše vstali proti finančnemu kapitalu, to je nekaj, kar buržuazija ne prenese, ker bi to lahko postalo zanj in za celi buržuazni red fatalno.

Radič ni komunist, čeprav večkrat operira s komunističnimi parolami. Vendar se je odločil, da poišče zaslombe za svojo politiko v Rusiji, kakor je že to svojčas napravil tudi Kemal paša, kateremu je ravno sovjetska Rusija pomagala, da se je Turška mogla ubraniti imperialistične Anglije in Francoske. Radič gre približno isto pot. Za njega kakor za vse politike je jasno, da je Rusija danes edina država na svetu, ki nesebično in iskreno podpira vsako osvobodilno gibanje narodov brez ozira na to, kdo so tlačitelji. Rusija je s tem, da je dala popolno svobodo vsem narodom na svojem ogromnem ozemlju, praktično pokazala, da jo rokovi samo ena velika ideja in da nima nobenih prikritih namenov, kakor vse buržuazne države. Če je Radič šel v Moskvo, da tam dobi zaveznika za osvoboditev hrvatskih kmetov izpod jarma srbske hegemonistične buržuazije, gre po pravi poti.

Rusija je pomagala Kemal paši, da se je otrsela Angležev, in zahtevala zato nobenih koncesij, nobene hvaležnosti. Če bo Rusijo Radič prosil za pomoč, mu bo Rusija prav gotovo pomagala in se ne bo spraševala, ali ji bo pozneje Radič tudi hvaležen, kakor ne vprašuje Pašiča, ki je le s pomočjo Rusije svoj čas mogel voditi borbo za osvoboditev Srbije izpod turškega jarma. Stališče današnje Rusije v narodnostnem vprašanju se najbolje spozna iz tega, da je pri vprašanju Besarabije, katero je Romunija ugrabila, sovjetska vlada predlagala, da naj ljudstvo samo odloči potom plebiscita, kam hoče pripadati.

Radičovo pot v Moskvo pa gledajo s strahom tudi takozvane avtonomistične stranke, predvsem SLS in skupina „Avtonomista“ v Sloveniji. Ker jasno je, da se bodo kmetje in delavci borili ne samo za avtonomijo (samoupravo) Slovenije, Hrvatske, Macedonije itd., ampak tudi za to, da jih v samoupravni Sloveniji ne bodo mesto srbskih kapitalistov in buržujev izkoriščali slovenski buržuji. Delavci in kmetje se ne borijo samo za nacionalno (narodno), ampak tudi za ekonomsko (gospodarsko) osvoboditev. Ker le če si priborijo ekonomsko osvoboditev, bodo prišle kmečke mase do

pravične podelitve zemlje in odpravo današnjih davkov.

Tudi Radič bi hotel s pomočjo Rusije doseči samo narodno osvoboditev, ali kmečke mase hočejo predvsem in najbolj gospodarsko osvoboditev.

Radiča so se pričeli izogibati klerikalci in Davidovičevci, ker se boje, da bi se okužili z boljševiški injekcijami. Radič in federacija HRSS ima več vere v sebe in gre po poti Kemal paša. Vprašanje je, če bo Radič prišel tako daleč kot Kemal paša, in drugo, če bodo hrvatsko-slovenski kmetje hoteli ostati tam, kjer so turški.

Položaj v Bolgariji.

Razpad buržuazno fašistične reakcije.

Vkljub vsem naporom in vkljub vsej brutalnosti, s katero je fašistična Cankova vlada nastopala po revoluciji v juniju 1923, je rezultat, ki ga je s tem dosegla, popolnoma drugačen, kakor ga je pričakoval Cankov.

Cankovi fašisti niso uspeli, da bi si pridobili vpliv v masah delavstva in kmetov, četudi so razpustili vse komunistične organizacije. Razpust organizacij je mase le še bolj razburil.

Fašist Cankov je poleg fašistov pridobil za oporo svoji vladi še demokrate, radikale in socialpatrijote. Vendar pa mu ta pomoč ni dovolj pomagala.

Buržuazni tisk mora sam priznati, da ni bilo mogoče uničiti komunističnega pokreta.

V Bolgariji vlada tudi, kakor v vseh kapitalističnih državah, velika gospodarska kriza, ki povzroča velikansko brezposelnost in naraščanje draginje. Bremena novospregajetega proračuna v iznosu nad eno milijardo levov pa so fašisti zvalili na pleča delavstvu in kmetom.

Pred strahovitim preganjanjem s strani fašistov beže delavci in revni kmetje v gore, se oborožujejo in organizirajo v čete, katere se z orožjem v rokah borijo proti režimu. Tako je cela Bolgarija postala pozorišče neprestanih krvavih bojov.

Nestalnost in slabost vlade fašista Cankova so pokazale volitve v okrožne odbore.

Rezultat volitev.

Volitve bi se imele vršiti že februarja, pa so bile odgodene, ker so fašisti pričakovali, da se bo do poletja položaj pod pritiskom žandarjev izboljšal. Toda zgodilo se je drugače. Četudi je bila komunistom in Stambolinskijem zemljoradnikom zabranjena vsaka agitacija in čeprav so v masah zapirali in uničili delavske in kmečke zaupnike in čeprav so v mnogih krajih razveljavili listo delavcev in kmetov, fašistična vlada ni dobila niti polovico oddanih glasov. Dobili so glasov:

Cankovi fašisti	389.747
Blok dela (komunisti in zemljoradniki)	238.207
Nacional. liberali	52.667
Socialpatrijote	46.918
Radikali in demokr.	44.860
Disidenti	13.390

Blok dela je dobil torej 36% vseh glasov, vlada pa v kljub terorju in nasilstvu le 45% vseh glasov.

Blok dela je v tistih krajih dobil največ glasov, kjer so bila izvršena največja zverinska morenja in požigi.

Volitve v Bolgariji so pokazale, kako silo ima delavsko-kmečki blok. Sredinske stranke (soc. patrijote, demokrate itd.) so zgubile vsako politično važnost. V Bolgariji se vrši boj med dvema poloma: Na eni strani fašistična reakcija, na drugi strani delavsko-kmečki blok s komunistično stranko na čelu. Buržuazija je bila presenečena in preti s ponovnim preganjanjem.

Macedonska organizacija.

Pri fašistični revoluciji v juniju p. l. so Cankovu pomagali makedonstvujuči Aleksandra Todorova, ki so pričakovali, da jim bo šla fašistična vlada bolj na roke kot prejšnja vlada Stambolinskega. Ti četaši A. Todorova so bili glavna opora Cankova, ko so se Cankovu uprli tudi že vojaki. Ko pa je Cankov s po-

močjo Todorovih četašev prišel na oblast, so ti mfakedonstvujuči spoznali, da so bili od Cankova grdo prevarani. Cankov ni hotel izpolniti nobene danih obljub glede Macedonije. Zato se četaši A. Todorova vedno bolj odtušujejo fašistom in postajajo vedno bolj sovražni fašistom. Macedonski četaši postajajo samostojna bojna organizacija, ki bo v zvezi z makedonskimi delavci in kmeti vodila boj za osvoboditev Macedonije in Makedoncev v SHS in Bolgariji.

Ljubljana pod demokrasko-orjunaškim komisarjem.

Demokratje, ti zagrizeni nasprotniki delavskega razreda, ki so 1921 izdali prosluli zakon o zaščiti države, niso mogli prenašati tega, da bi se v Ljubljani gospodarilo v korist delovnega ljudstva. Takoj po državnem udaru 27. maja so si izposlovali v Beogradu neomejeno oblast v Sloveniji in kot eno svojih prvih del je novi veliki župan Baltič odredil razpust ljubljanskega občinskega sveta in za komisarja brez kontrole je postavil Žerjavega eksponenta dr. Krejčija, predsednika Rdečega križa. (Mogoče ni samo slučaj, da je komisar predsednik Rdečega križa.)

Odprava brezposelnih podpor.

Žerjavov komisar dr. Krejči je najprej ukrenil ukinitve izplačevanja brezposelnih podpor, v katero svrhu je razpuščen občinski svet na predlog kluba NDSJ stavil v proračun 300.000 Din. Ukinitve podpor najbednejšim — brezposelnim — tega delavstvo demokratom ne bo pozabilo.

20.000 K za orjunaški govor.

Kako misli Žerjavov komisar na magistratu vporabljati denar, namenjen za brezposelne podpore, nam kaže naslednji slučaj.

Upokojenemu župniku Vrhovniku so demokraski Sokoli in Orjunaši priredili podoknico in ob tej priliki je

Profiti

trboveljske družbe na račun krvi in žuljev sestradanih rudarjev. „Jutro“ se sramuje priznati resnico.

„Jutro“ in „Narod“ sta prinesla tole prikrito in zavito poročilo o občnem zboru T. P. D.:

51. glavna skupščina Trboveljske premogokopne družbe.

V četrtek 12. junija se je vršila 51. glavna skupščina Trboveljske premogokopne družbe in sicer zadnjikrat na Dunaju ob navzočnosti vladnega komisarja g. dvornega svetnika Stergarja iz Ljubljane.

Trboveljska premogokopna družba je že prenesla svoj sedež v Ljubljano, vendar je vsled formalnosti, katere predpisuje ugovor Jugoslavije z Avstrijo, sedež družbe še registriran na Dunaju, vsled česar se je glavna skupščina za leto 1923 vršila še na Dunaju.

Od izkazanega čistega dobička per Din 31.876.949 22 se bode izplačala ista dividenda kot za leto 1922, to je 25 Din na delnico, katere se bodo izplačevala od 1. julija naprej pri Slavenski banki in vseh njenih podružnicah.

V upravnih svetih so bili na novo izvoljeni g. Vladimir Arko, predsednik Slavenske banke, in g. rudarski svetnik H. Karlon iz Sarajeva.

V nato obdržani seji upravnega sveta je bil dosednji predsednik g. Rudolf Bistioghi izvoljen častnim predsednikom, medtem ko je mesto predsednika ostalo neizpolnjeno ter bode isto zasedeno po Jugoslovani.

Ali to poročilo je treba razumeti! Občni zbor se je vršil na Dunaju, ker T. P. D. noče prenesti svoje centrale v Jugoslavijo, kjer bo proletariat prej ali

Pred ponovno revolucijo?

Meščansko časopisje prinaša vesti, da je položaj v Bolgariji skrajno napeti in da se vlada Cankova ne čuti več varno ter da je pričakovati, da bo v kratkem konec fašistične reakcije v Bolgariji, kjer se bo postavila nova delavsko-kmečka vlada, ki bo imela večino naroda za seboj.

Bolgarija je nov dokaz, da se z bajoneti ne da trajno vladati. P. P. režim tega še ne vidi.

župnik Vrhovnik v svojem zahvalnem govoru proslavljal demokrate in njihove orjunaše. V zahvalo za ta govor mu je moral dr. Krejči, demokraski komisar na magistratu, dati iz mestne blagajne celih 20.000 K kot „vezilo“.

Brezposelne podpore se pod demokraskim komisarjem ukinjajo, demokratom in orjunašem se pa iz mestne blagajne izplačujejo velikan-ske vsote.

Odpuščanje zaupnikov.

Na ukaz velikega župana Baltiča so bili odpuščeni iz službe pri mestni občini od delavcev po zakonu o zaščiti delavcev izvoljeni zaupniki Culjkar Franc, Kralj Ivan in še en delavec iz elektrarne. To so sadovi demokraskeskega maščevanja. S Fortičem, ki gotovo pri tem ni nedolžen, bomo obročunali takrat, ko bomo pri volitvah pomedli iz magistrata vsiljenega nam demokraskega komisarja.

Proč s komisarjem! Razpišite volitve!

Ker nam policija po nalogu velikega župana zabranjuje sklicevanje shodov ne moremo na shodu povedati delavskim masam naše stališče k razpustu.

V celi Ljubljani in po vseh delavnicah pa se mora čuti parola:

Nočemo vsiljenih komisarjev! Razpišite volitve!

slej dobil vpogled v pravo bilanco te izkoriščevalske družbe.

Kot zastopnik vlade je prisostvoval na tem občnem zboru rudarski glavar inž. Stergar, ki je znan kot velik prijatelj T. P. D. in še hujši sovražnik rudarjev, kar je neštetočkrat pokazal ob priliki raznih pogajanj, intervencij in komisij. Tako zastopstvo gospodje pri T. P. D. kaj radi vidijo, ker dobro vedo, da je rudarsko glavarstvo le ekspozitura T. P. D., da rudarsko glavarstvo pod Stergarjem še ni nikoli in pod Stergarjem ne bo nikoli nastopilo proti T. P. D., pa četudi ona otvoreno gazi vse veljavne zakone. T. P. D. pa tudi dobro ve, da bo ta vladni zastopnik vselej nastopal proti delavcem, kadar bodo oni zahtevali, da se jim poboljša njihov položaj. T. P. D. ne prezre uslug gospoda hofrata in za take usluge zna biti hvaležna in radodarna. Na račun delavcev rudarjev, iz krvi ponesrečenih in pohabljenih, iz trpljenja gladojučih rudarskih družin se snuje zveza in prijateljstvo med državno institucijo kot je rudarsko glavarstvo in med čfuti in avstrijskimi oficirji pri T. P. D.

„Jutro“ govori samo o izkazanem profitu, ki znaša 31.876.949 22 Din ali 127.507.796 88 K. Molči pa „Jutro“ o profitu, ki ni izkazan, a ki se kupiči v blagajnah in bankah Žerjav-Praprotnikovih demokratov. 50 milijonov kapitala je vrglo v enem letu 32 milijonov izkazanega profita. Zakonsko najvišje dovoljeni profit 30% bi smel znašati za leto 1923 7 1/2 milijona. Četudi zakon predvideva to mero, si nihče ne upa nastopiti proti T. P. D. v smislu zakona. Za kapitaliste izkoriščevalce zakoni ne veljajo, oni so samo za manjvredno proletarsko paro.

Lansko leto je T. P. D. izplačala

50% dividende, letos bodo akcionarji T. P. D. dobili zopet 50% dividendo, to se pa pravi: da so rudarji kapitalistom v dveh letih vrnili ves vložen kapital in da so poleg tega ostali akcionarjem še vsi rudniki v sto-milijonski vrednosti.

Kadar pa sestrskani rudarji zahtevajo večji kos kruha, tedaj T. P. D. nima denarja in državna vojska in žandarmerija, pa tudi „Jutro“, „Narod“ in vsi drugi meščanski časopisi branijo profite in napadajo rudarje kot protidržaven element. Kdor noče stradati za kase kapitalistov je pri nas protidržaven element.

Na tem obćnem zboru se je volil zopet upravni odbor. Demokratije z „Jutrom“ in „Narodom“ so bili poplačani za svojo protidelavsko kampanijo s tem, da je T. P. D. vzela v upravni odbor demokrata VI. Arko, ki je financier in lastnik „Naroda“. Potom Arkota bo T. P. D. skrbela, da bo „Jutro“ dobro založeno z denarjem. Zakaj, je jasno.

Dosedanji predsednik, neki čifut, je postal častni predsednik, mesto pravega predsednika pa je ostalo rezervirano za radikalno partijo. Znano je, da je T. P. D. ponudila Pašiču mesto predsednika, da pa je Pašič to mesto „začasno“ odklonil. Zato so pustili mesto predsednika prazno in to mesto čaka Pašiča ali pa njegovega namestnika.

Zadržanje demokratov in radikalov pri zadnji rudarski stavki je sedaj pojasnjeno. Demokrati in radikali so dobili plačilo za izdajalstvo rudarjev. Rudarji pa morajo odgovoriti z vsvarjanjem močne razredne in enotne strokovne organizacije.

Za konsolidacijo neodvisnih strokovnih organizacij.

I.

Po velikem mrtvilu, ki je nastopilo v mednarodnem delavskem gibanju vsled izdajalskega početja amsterdamskih, socialpatriotičnih voditeljev, ki je buržuaziji omogočilo, da je prešla v ofenzivo proti proletarskemu razredu, opažamo povsod zopet razveseljivo oživiljenje in živahnije gibanje. Razočarane mase so spoznale krivce, ki so vodili delavstvo v žrelo kapitalističnega izkoriščanja, spoznale so pa tudi veliko nevarnost, ki preti delavstvu, če bo ostalo pasivno, indiferentno. Zato postajajo široke plasti delavstva zopet aktivne, vsak dan večje množice delavskega razreda stopajo v bojne vrste proletarskega razreda in se pripravljajo na bodoče boje. Ni v masah več tistega malomeščanskega upanja in pričakovanja, da bo „sodrug minister“ priboril to in ono, mase so iz preteklih žalostnih izkušenj na lastni koži spoznale, da je uspeh odvisen od organizirane moči in da je vsak navidez še tako dober dogovor — kompromis z buržuazijo — poraz delavstva in v škodo proletariata. Delavstvo je nadalje v tej dobi jasno uvidelo relativno vrednost raznih reform in delavskozaščitnih zakonov.

Kaj pomaga delavstvu zakon o zaščiti delavstva, če je pa ta zakon samo krpa papirja, za katero se ne zmeni noben podjetnik; po čemu je delavstvu delavska zbornica, če v njej gospodarijo brez kontrole neizvoljeni, od vlade postavljeni komisarji Čobali-Kopači. Bolniško blagajno in zavarovalnico zoper nezgode prištevajo med delavske institucije in vendar delavstvu še ni bila dana prilika, da bi postavilo v to institucijo svoje zastopnike, ampak tudi tu komandirajo Kocmurji in drugi socialpatriotski „dostojanstveniki“, ki si po krivici in po nevernem lastijo ime delavskih zastopnikov. In takih primerov je dovolj povsod. To so uspehi, doseženi potem dogovorov in kompromisov. Od teh kompromisov delavstvo nima nobenih koristi, velike koristi pa imajo tisti socialpatriotski „dostojanstveniki“, ki so dogovore sklenili in si tako „priborili“ na račun delavstva krita. Če bi delavstvo te uspehe mesto potom dogovora in kompromisa izvojevalo potom svoje organizirane moči, potem bi delavstvo lahko tudi odločevalo, tako pa odločujejo birokratje, ki so po hrbtih delavstva splezali na svoja mesta.

Takih primerov imamo dovolj in delavstvo ni več slepo. Zato preživljamo dobo preorientacije v delavskih vrstah, proletariati ne stavi več upanja na vpliv „sodrugega ministra“, on ne pričakuje več

pomoči in rešitve od „sodrugega doktorja, tajnika“ itd., ampak delavec danes ve, da ga zamore braniti in ščititi samo eno, in to je močna, enotna organizacija za celo državo, ki združuje delavce ene industrijske panoge v močno industrijsko zvezo. Delavstvo se pa tudi že zaveda, da ni dovolj biti samo organiziran in vplačati članarino, da mora biti vsak zaveden proletarec tudi aktiven, delaven član svoje organizacije, da mora vršiti tudi sam agitacijo za organizacijo, da mora razširjati svoj list in da mora svoji organizaciji o vsem, kar se v njegovi delavnici, v njegovem stanovanjskem okolišju dogodi, vestno poročati. Delavstvo čuti, da se mora iz backov in koštrunov, za kakršne so jih vzgojili socialpatriotje, spremeniti v misleče člane delavskega razreda, ki bodo sposobni tudi na podlagi lastnih spoznanj in na podlagi svojega prepričanja odločevati o taktiki in politiki svojih borbenih organizacij. Ne glasovalna mašina, s katero operira voditelj, ampak zaveden odločujoči član pri vsakem delu, pri vsaki akciji in pri vsakem sklepu, to morajo biti in postati člani razrednih neodvisnih organizacij.

To instinktivno preorientacijo na levo, nastopanje prave revolucionarne poti razredne borbe, ki jo z veseljem opažamo v delavskih masah, ne smemo pustiti v nemar, ampak naše organizacije morajo v tej smeri izpopolnjevati svoje člane, da se končno otresejo še tistih ostankov oportunistične ideologije, ki jim je še ostala od socialpatriotske vzgoje. Zato pa je treba predvsem konsolidirati in izvesti reorganizacijo naših neodvisnih strokovnih organizacij. O tem pa prihodujči.

Lidin.

Pomagajte žrtvam 1. junija!

Iz oklica pokrajinskega odbora „Rdeče pomoči“ je razvidno, da so potrebne velike svote za podporanje žrtv 1. junija. Dosedaj so sodrugi iz Hrvatske in Srbije poslali več prispevkov, kot smo jih nabrali mi v Sloveniji. Slovenski delavci in kmetje, ne smemo v požrtvovalnost ostati za proletarci iz južnih pokrajin, zato moramo podvojiti naše delo za podporanje žrtv.

Kdor še nima blokov in nabilnih pol, naj se javi, da se mu takoj dostavi.

Odbornikom in zaupnikom v razmišljanje.

Ze dalje časa so padle s strani posameznih sodrugov pripombe in želje, da se priredi več strokovnih predavanj, da bi širše mase dobile jasnejši pojem o strokovnem boju sploh.

Z ustanovitvijo Krajevnega Strokovnega Sveta (KSS) je dana možnost, da se o tem podrobneje razpravlja, ker se v tem smislu vrše redna predavanja v Delavskem domu vsako drugo sredo. Eno od prvih predavanj se je vršilo na 21. maja t. l. o temi: „Kaj so strokovne organizacije in kakšne so njih naloge.“

Dasi se je napravilo 150 vabil, jih je bilo mogoče med obrate razposlati komaj 80, ker zaupniki niso pravočasno prišli ponje. Ostalo jih je 70 nerazdeljenih. Mnenja smo pa, da niti teh 80 ni prišlo na odrejena mesta, ker je predavanju prisostvovalo okroglo 30 članov raznih organizacij, med temi 12 funkcionarjev. Pozivi so bili razposlani v pondeljek, dne 19. maja. Istega dne je bil plakat nalepljen na tabli, torej je bilo zaupnikom in odbornikom dano 3 dni časa, da obvestijo vse obrate. Na žalost pa moramo konstatirati, da se tukaj ni zadosti posvečalo pažnje agitaciji. V naslednjem podamo to-le statistiko.

	Dobili so vabila	Predavanju prisostvovali
mestni delavci	18	14
kovinarji	24	3
lesni delavci	18	2
železničarji	12	6
zas. nameščenci	—	4
ulični delavci	—	1
živ. delavci	8	—
skupaj	80	30

Opomba: Od kovinarjev sta prišla dva šele v drugi polovici predavanja. Zaupniki brivcev, stavbincev in ostalih organizacij niso prišli sploh po vabila. Predavanje se je začelo ob 8.30, končalo pa ob 10.40 zvečer.

Vsak začetek je sicer težek, ampak dolžnost zaupnikov in odbornikov je, da v tem oziru izvedejo polno agitacijo in se vsaj oni, kot najzavednejši predavajci udeležijo. Na prvem predavanju v debati se je konstatiralo, da povsod manjka izobrazbe, največ pa pri pojmovanju razrednega strokovnega boja, kar je seveda v glavnem posledica oportunistične vzgoje socialne demokracije in Amsterdamske strokovne internacionale, ki je med proletariatom ustvarila kader strokovne birokracije in koritarstva, končni cilj — boj za osvoboditev proletariata izpod jarma kapitalizma — pa povsem opustila.

Ako to upoštevamo, tedaj je jasno, da se pojmi popolnoma razbistre, ker so se na prvem predavanju v debati slišala razna mnenja. Tako sta dva sodruga povdarjala, da je edina naloga strokovnih organizacij gmotno podpiranje in zviševanje mezd; drugi se je obesil za besede „čim slabše, tem boljše“; eden je pa celo trdil, da poleg primanjkanja strokovne literature nosi del krivice radi nejasnega razumevanja strokovnega boja tudi proletarska stranka, ker ni kupila zaupnikom zakona o zaščiti delavstva in delavci niso zadosti poučeni o socialni zakonodaji. Temu sodrugu bi pač priporočali, da v prvi vrsti več čita, ostalim pa, da redno prihajajo na predavanja in diskuzije, posegajo v debato, bistrijo pojme ter se vržejo z vso vmeno na delo za rušenje kapitalizma in za vpostavitve socialističnega družabnega reda.

Radi pomanjkanja prostora v listu se ne moremo podrobneje spuščati v izvajanja posameznih sodrugov. Vsekakor bomo ob priložnosti obelodanili celo predavanje, ako bo mogoče tudi naš komentar k debati posameznih sodrugov.

Eno ne smemo pozabiti. Eden sodrugov je dejal: „Mase morajo tudi same misliti in soodločevati, ne pa biti pohlevni koštrunčki strokovne birokracije“ in ker je to tudi naša iskrena želja, apeliramo na vse sodruge, zaupnike, funkcionarje in one v delavnicah, da gredo na delo in da bodoča predavanja in debate prinesejo jasnejše začetno smernico revolucionarnega boja s stališča vsakdanjih dogodkov in najvažnejših vprašanj in potreb delavskega razreda.

Obenem pa poudarjamo, da bomo vsako zanemarjanje in netočnost v izpolnjevanju dolžnosti na tem mestu brez pardona žigosali. Sodrug odborniki, zaupniki in ostali, delavci in delavke razmislite o tem in ne bo vam škodovalo! Vsak naj stori svojo dolžnost za okrepitev revolucionarnega boja. Streberstvo, oportunistem in kompromisi morajo izginiti!

Okrožnice in karte.

Ljubljana, dne 12. junija 1924.

Okrožnica št. 59-VI.

Vsem službenim edinicam!

Člen 87. zakona o državnem prometnem osebnju predpisuje, da se ne sme uslužbenec tudi ne izvenslužbenem času oddaljevati iz kraja službovanja brez predhodne prijave svojemu neposrednemu načelniku, če to zahteva vrsta službe.

Na osnovi tega člena je izdal g. minister saobračaja naredbo M. S. br. 2777 z dne 11. februarja 1924, s katero se naroča potniškim blagajnicam, da smejo v bodoče izdajati osebnju resorta Ministarstva saobračaja, odnosno osebnju vseh saobračajnih institucij, režijske karte na podlagi legiti-

macij le tedaj, ako dotični uslužbenec pokaže službeno dovoljenje svojega neposrednega načelnika, da se mu potovanje dovoljuje.

Ta naredba se tiče samo aktivnega osobja, ne pa tudi rodbinskih članov in penzionistov.

Z uslužbencem, kateri bi se vozil z režijsko karto, kupljeno na podlagi črne legitimacije brez službenega dovoljenja je postopati kakor s potnikom, ki nima veljavne vozne karte. Postopanje po tej odredbi velja od 20. junija t. l.

P. n. direktorja: inž. Šega s. r.

Opombe:

Kakor smo večkrat trdili, tako je tudi prišlo. Med vojno smo imeli karte, karte za kruh obleko, usnje, sladkor, mleko, patrijotizem, za koruzni zdrob in za štev. 13, torej pravcato pisarno si si moral urediti, da si sortirali gromado teh različnih belih, rudečih in žoltilih kart. Ta neumnost se je končno končala s tem, da so izdali še eno karto, karto za karto, tedaj je bil človeški mehanizem izčrpan in konec je bilo kart. To je bila vojna doba. — Druga doba, doba osvobođenja, je prinesla okrožnice; razlika med kartami in okrožnicami niso v barvah, temveč v podpisih Jankovič, Popovič, Šegovič, Faturjevič itd. Razlika je tudi v tem, da si na prvo dobil 5 dkg moke, sladkorja, par lesenih podplavov, iz domače preizkušene rastline narejene hlače (koprive) in še mnogo drugega, skratka, praznih rok nisi odšel, ako je bila družina z vsem sorodniškim aparatom vztrajna. Druga karta, okrožnica pa nasprotno odvzema vse to počasi in sistematično od 20 do 100% že pridobljenih pravic. Naštetimo, da se nam bode razum osvežil. Ugodnosti pri brzovlakih, bolniško blagajno, zavarovalnico proti nezgodam, dopusti, proste vozovnice, osemurnik, zaupništvo, podržavljenje juž. železničarjev (ne tič, ne miš), prevedba, službena pragmatika, predujmi itd., itd. Kmalu bi pozabili na gornjo okrožnico. Samo to vprašanje na železničarje: ali se je kedaj gosp. Šega podpisal na kakšno karto, da bi železničarji s tem nekaj dobili —? Ko bodeš prišel domov ob 24. uri z dolge službe in bodeš imel nujno opravilo, da moraš takoj drugi dan s prvim vlakom z doma, kje bodeš lovil dvojnik voznega listka? Sanjske bukve s sanjami vred so zgubile svojo vrednost. Priporočamo železničarski upravi, da nam izda en tak primerni Almanah za gornjo izgubo pod naslovom: Muzej okrožnic ali pa Rop na pridobljene železničarske pravice. Veste kaj bi vam še svetovali, gospodje, — vemo, da za nasvete niste pristopni — namreč za pametne, da izdaste še en par okrožnic in sicer: Kdaj sme železničar vršiti zakonsko dolžnost in kje dobi dvojnik, drugo pa, kdaj sme opraviti človeško slabost v prostoru 00. S tem mislimo, da bi bili s kartami pri kraju in promet bi se izboljšal in nevarnost varnosti bi bila odstranjena.

Karta, okrožnica, karta, okrožnica — to se ponavlja nekoliko časa, pade v nezavest; ko pride k sebi, ga drugi prepričajo, da je v službi železnice na Balkanu...

Sp. J.

Brezposelnost narašča.

V prejšnji številki našega lista smo poročali, da je bilo iz državne vojnotehnične delavnice v Ljubljani vrženo na cesto 160 delavcev. Enako so bili odpuščeni tudi delavci vojno-tehnične delavnice v Zagrebu in Sarajevu, tako da je država sama v enem dnevu vrgla na cesto 1650 delavcev.

Povsod so navajali kot razlog: pomanjkanje kreditov za delavske plače. Po vzgledu države sledijo sedaj, kakor smo predvidevali, privatni podjetniki. „Ferrum“ v Subotici je odpustila 230 delavcev, „ker nima denarja za delavske plače“. Ti delavci so popravljali vagona za ministrstvo saobračaja, ki ni plačalo v tovarni svojih naročil in je zato vrgla na cesto 230 delavcev. Torej zopet je država dala povod odpusčenju. Če ministrstvo ne bo v kratkem poravnalo svojih dolgov, bo

tovarna odpustila še ostale delavce, ki so še ostali na delu.

Delavci, ki so zaposleni na progi Požarovac—Mala Krsna, niso dobili že dva meseca plače — ker ni kredita. Tudi ti delavci bodo morali delo zapustiti, ker ne morejo delati lačni.

Karakteristično je, da zmanjka kreditov vselej, kadar se gre za plače delavcev, da pa je dovolj kreditov in denarja za razne druge nepotrebne stroške, ki jih delajo ministri.

Merodajni faktorji, ki so na vladi (radikali in demokrati-Orjunci), se tolčejo na prsa in pripovedujejo, kako se trudijo, da bi preprečili brezposelnost in pomagali brezposelnim. Iz navedenih par primerov se vidi, da se ta njihova skrb v besedah izraža v dejanju drugače, v odpuščanju delavcev in zapiranju delavnic, vidi se njihova lažnjiva samohvala in licemerstvo.

Naši ranjenci.

Kakor izgleda bodo vsi razven s. Razboršeka, kateremu je šel orjunaški strel skozi glavo pod oči, ozdravili brez večjih posledic. Sodrug Razboršek pa bo zgbil vid na levem očesu in tudi slišal najbrže ne bo na levo uho. S. Weinbergerja in s. Hlebca je že pred desetimi dnevi iz bolnice vzela policija in jih je poslala v celjske zapore, vključ temu, da še nista ozdravela. S. Feinu gre z nogo na bolje. Žena Obacherjeva se tudi pozdravlja. Vsi sodrugi se priščno zahvaljujejo sodrugom in sodružicam, ki jih obiskujejo v bolnicah kakor tudi za darove v denarju in živilih, katere jim prinašajo dobri sodrugi. S. s. Watzakom in s. Zakonjšekom, ki sta v trboveljski bolnici, gre tudi na bolje in bodeča kmalu zapustila bolnico. Vsi so dobro razpoloženi, ker vedo, da je njihova kri tekla v obrambo interesov delavskega razreda. Živeli naši ranjenci!

Beležke.

Enakopravnost.

Vse naše shode, ki so bili sklicani povodom trboveljskih dogodkov, je oblast prepovedala po celi državi. Orjunaši pa so lahko nemoteno imeli povsod svoje žalne manifestacije, katerih so se v mnogih krajih udeležili tudi državni funkcionarji.

Spopadi z Orjunci.

V Dalmaciji v Splitu, Šibeniku in še po nekaterih drugih mestih so Orjunaši izživali mirne delavce. Delavci niso mogli mirno prenašati teh nesramnih provokacij, zato so Orjunce povsod pošteno pretepli. Policija je povsod pridno in hitro zaprla delavce. Orjunaše pa, ki so spopade izživali, so pustili, da lahko še naprej izživajo. V Splitu so oblasti razpustile edino še ne razpuščeno organizacijo lesnih delavcev.

Tisk je svoboden.

Izhajanje „Glasa Svobode“ in „Strokovne Borbe“ so z grožnjami Orjunci začasno preprečili. Če pa že list izide, ga zadrži državno pravdnštvo. Trikrat zaporedoma je bila zagrebška „Borba“ zaplenjena tudi slovenska izdaja, ki smo jo izdali kot nadomestilo za naše liste. Na papirju je tisk svoboden, v resnici pa je stvar druga.

Zahtevamo pojasnila.

O načinu, kako so orjunaški morilci mučili in ubijali s. Fakina, se širijo gorostasne govorice. Oblast bi morala izdati poročilo o izvršeni obdukciji tako podrobno, kot je storila to pri treh padlih Orjunaših. Še do danes se ne ve, kaj je obdukcijška komisija ugotovila in kaj je poleg strelcev povzročilo smrt s. Fakina. Da je mrtev, to že vemo; hočemo pa vedeti še, kako so ga mučili.

„Glavnjača“ tudi v Zagrebu.

„Glavnjača“, to je znan policijski zapor v Beogradu, kjer so ubili s. Ljubico Ljubičić in pretepali vse jetnike od kraja. Sedaj so metode beograjske glavnjače pričeli uvajati tudi v Zagrebu pri policiji v Petrijnski ulici. Dimnikarja Antona

Planine in Slavka Vrabec so pretepali do krvi. Zvezali so jih na rokah in na nogah z žico, katero so toliko časa stegovali, da se jim je vrezala v kožo. Prisilili so jih sezuti čevlje in jih nato bičali po podplatih. Nato so jih tolkli še po nohtih in po glavi in jim pulili lase. Pretepena je bila v zagrebški glavnjači tudi delavka Sofija Horvat, ki stoji pred porodom. Šef zagrebške policije je znani Urbanija.

S. Pavle Pavlovič

sekretar Centralnega Sindikalnega Veča je že osmi mesec na preiskavi, a bil je šele enkrat zaslišan. Preiskava bi se lahko končala v par dneh, a preiskovalni sodnik je „zbiral material“. Po osmem mesecu je preiskovalni sodnik zbral toliko materiala, da je moral prekiniti preiskavo, ker v vsem, kar so dolžili s. Pavloviča, niso mogli zaslediti nobenega kaznjivega dejanja po zakonu o zaščiti države. Ker jim obtožba radi „dunajskega arhiva“ ni uspela, so ga sedaj obtožili po § 90, po katerem so bili sojeni in obsojeni svojčas vsi člani izvrševalnega odbora komunistične stranke iz leta 1921.

Volitve v bolniško blagajno.

Minister za promet je z odlokom št. 10.843/145 odredil razpis in izvedbo volitev v upravne organe bolniškega fonda, t. j. bolniške blagajne železniškega ravnateljstva Ljubljane. To ravnateljstvo, kakor je znano, obsega sedaj vse železnice prejšnjega obratnega ravnateljstva južne železnice in inspektorata državne železnice v Ljubljani, izvzemši progo Sisak.

Po dolgotrajnem boju in zahtevam železničarjev se je minister saobračaja vendar enkrat odločil, da je odredil razpis volitev v bolniško blagajno.

V to oblastno skupščino imajo železničarji voliti 40 članov in 20 namestnikov.

Dosedaj so v upravi bolniške blagajne gospodarili gospodje, imenovani od delodajalca, t. j. od železniške direkcije, ki so delali vse drugo, nego zastopali interese članov. Ti so morali le plačevati svoje prispevke, niso imeli nobene besede. Bolniška blagajna je danes popolnoma v rokah direkcije in zveze industrijev, in jasno je, da ti ne poznajo težnjav delavstva.

Res je sicer, da zakon o zavarovanju delavcev ne pripušča izvoljenemu odboru velikega vpliva na bolniške blagajne, vendar je potrebno, da so izvoljeni resni, zavedni in organizirani železničarji v ta odbor, ki bodo znali ščititi tiste interese, ki jih daje sedanji zakon o zavarovanju delavcev, in da se ob enem uspešneje borijo za izboljšanje tega zakona.

To so prve volitve, ki se vrše v ljubljanski direkciji in po podržavljenju južne železnice.

Železničarji, tu treba strniti vrste in iti na volišče, da se izvolijo taki možje, ki uživajo zaupanje članov in ki so porok, da bodo vršili svoje dolžnosti. Treba je, da na raznih skupniških sestankih organiziranih železničarjev poiščete kandidate, da ko bo ravnateljstvo železnice v Ljubljani objavilo razpis volitev, lahko sestavite listo.

Natančnejša navodila bomo objavili pravočasno.

Splošna železn. organizacija Jugoslavije v Sloveniji.

Za železničarje.

Obljube in zopet obljube.

Gospod instr. stroj. Dežman, sedaj g. činovnik III. kategorije, je obljuboval strojevodjem nebesa na zemlji, a ostalo je vse pri obljubah.

Stavil je za 10 litrov vina, da bo prednjem južnim železničarjem 15. maja res izplačan, pa ga še danes nimajo.

Prinesel jim je zagotovilo velikega župana in častno besedo ravnatelja Šege, da dobe prednjem 1. junija 1924. Ta dan je že minil.

Obljubil je strojevodskemu osoblju, da bo prevedeno brez izjeme v uradniški čin.

Kako bo sedaj tolažil mlajše strojevodje?

Pretekli teden je imel občni zbor svojega društva, ki ga je že sito, in zopet so bile na krožniku obljube, že vpeljani koraki in intervencije, ki bodo sigurno vodile do uspeha. In g. Dežman je še za eno leto predsednik društva.

Kak boste porekli, člani društva strojevodij, ako bodo tudi te obljube doživele tako klavern konec kot dosedanje? Le v slogi vseh prizadetih je moč!

Pisarniški sluge.

Pisarniški sluge so imeli konec maja 1924 svoj sestanek, na katerem so razpravljali o svojem mizernem položaju in o obupnem stanju, v katerega bodo prišli po prevedbi, ki jim je skoval sedanji režim.

Po debati so prišli do zaključka, da se more uspešno boriti proti nevzdržnemu stanju na železnicah le močna bojovna organizacija, oziroma vsled sedanjih številnih kategorijskih društev „Zveza železničarskih organizacij“, kateri bi bila ta društva podrejena. Konstatiralo se je tudi pomanjkanje strokovnega glasila ter bo prihodnji občni zbor, ki se bo vršil v kratkem, v teh treh vprašanjih odločil.

Zveza jugoslovanskih železničarjev brani direkcijo.

Korak, ki ga je naredila „Zveza jug. železničarjev“ s svojo spomenico, ki sta jo priobčila Narodni dnevnik in Slovenec, je neodpusten ter je pravilno sodilo Jutro, ko je dejalo, da bi se moral pod spomenico podpisati Dr. Fatur ali inž. Šega.

Kljub temu, da je vsem železničarjem jasno, da je kriva direkcija, da se prevedba ni izvedla preje, ker bi pač morala skrbeti za svoje ljudi in v slučaju, da Beograd na „oddaljeno“ ljubljansko direkcijo pozabi, ga opozoriti, da eksistira, se pojavi organizacija, ki direkcijo zagovarja.

Fakt je, da se direkcija glede izplačila predumov ni zganila, dokler ni dobila brzojavnega vprašanja iz Beograda, zakaj se predumji ne izplačajo. Hvalisanje komisije, da je delala ali več kot 12 ur dnevno, ali pa prevajala na „brzu ruku“ in pri tem storila „mnoge pomote“, si bodo železničarji dobro zapomnili, ko bodo te pomote občutili na svojih krbtih. V dvajseti delavnik je pa „Zveza J. Ž.“ vstela najbrže tudi delo posameznih članov komisije v Unionski kleti, Evropi in drugod.

Znano nam je tudi, da je g. minister izvršil „korekture“ za posamezne pojedince, katere bomo še „posamezno“ z imeni obravnavali.

Edini pasus v celi spomenici, kateri je res stvar, slika položaj južnoželezničarjev glede predumov. Ti so po izjavi g. ministra podani Zvezi jugoslovanskih železničarjev šele v obravnavo ter bo treba rešiti najprvo pravno stran (če obstoji zakonska podlaga za izplačilo predumov), na to finančno stran (če bi morda izplačilo predumov ne imelo na vrednost denarja kvaren vpliv) in blagajniško stanje (če je dovolj pare na razpolago). Pač mučne porodne bolečine.

Čudno se nam zdi, da je zavzela „Z. J. Ž.“ pozor branilca močnih in bi v interesu železničarjev storila boljše, ako ne bi „rodila te spomenice“.

Splošna želez. organizacija pa izjavlja, da s to prevedbo železničarsko vprašanje še ni rešeno ter bo iskala poti, da bo izposlovala vsaj revizijo prevedbe in pragmatike ter izplačilo novih plač in predumov južnoželezničarjem od 1. oktobra 1923 naprej.

Kakor smo naknadno dognali, je bil g. Deržić uvrščen v I. kategorijo uradnikov (z visokošolsko izobrazbo). Veste li zakaj se imenuje podrepna muha — podrepna?

Konferenca

„Splošne železn. organizacije Jugoslavije za Slovenijo.“

V nedeljo dne 29. t. m. se vrši ob 9. uri zjutraj v Delavskem domu v Ljubljani konferenca „Splošne železničarske organizacije Jugoslavije“.

Dnevni red.

1. Volitev v bolniško blagajno.
2. Prevedba in regulacija plač.
3. Tisk.
4. Razno.

Za kovinarje.

Brezuspešen trud.

„Organizovanem Radniku“, centralnemu glasilu C. R. S. O. J., pišejo kovinarji iz Užic, da jim pošilja Bračinac po 30 izvodov „Metalskega Radnika“ brezplačno, vključ temu, da so ga kovinarji že opetovano vrnil, ker poznajo Bračinačevo kompanijo.

Interesantno bi bilo zvedeti, kdo plača socialpatriotom njihov tisk, da ga morejo brezplačno razširjati. Tistih 5000 frankov od Amsterdamske internacionale zadostuje komaj za plačilo štabu birokratov, katerih je polno pi Savezu Metalnih Radnikov.

Socialpatriotje nas sodijo po sebi, kadar nam predbacivajo, da smo plačani iz Moskve. Oni so plačani in zato mislijo, da so tudi vsi drugi plačani.

Iz Dobrave.

Po vzgledu kovinarjev v Ljubljani in na Jesenicah so spregledali tudi kovinarji iz Dobrave, da ni več mogoče ostati v brezbriznosti v očigled izdajalskemu početju socialpatriotskih voditeljev Svetek-Bračinac in katerim slepo sledi Jeram. Zato so tudi oni pričeli zapuščati Bračinačev Savez Metalnih Radnika, ki ima samo v Sloveniji nekaj članov, in pristopajo k Zvezi delavcev in delavk kovinske industrije in obrti, ki je edini predstavnik kovinarjev cele Jugoslavije, da na ta način napravijo enotno fronto kovinarjev cele Jugoslavije proti enotni fronti kovinarskih magnatov.

Da vzpostavijo svojo pravo borbeno organizacijo, so sklicali v nedeljo 25. maja na Dobravi občni zbor Zveze delavcev in delavk kovinske industrije in obrti Jugoslavije, na katerem je postavljen temelj dobravski podružnici. V podružnični odbor so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Logar Jože, vlagalec, predsednik; Kažič Jože, kurjač, blagajnik; Regitnik Franc, pom. delavec, tajnik. Namestniki: Predsednika Buček Jože, vlagalec; blagajnika Novak Alojz, ključavničar; tajnika Azman Alojz, ključavničar. Odb. rnik: Slivnik Štefan, kurjač; kontrola: Kuraž Jože, vlagalec; Vojvoda Franc, ključavničar, in Kragulnik Albert, vodja žerjava. Vsi so bili izvoljeni enoglasno.

S. Buček v imenu sklicateljev poroča, da je sklican občni zbor po želji večine dobravniških kovinarjev, da se vzpostavi podružnica na Dobravi ter da je doslej pristopilo 52 članov. S. Kobler poroča o položaju delavskega razreda v Jugoslaviji in o velikih nalogah, ki nas čakajo v boju za osvoboditev in za poboljšanje gnetnega položaja. Nato je s. Kobler govoril še o izdajalskem delu soc. patriotskih voditeljev, ki nastopajo celo proti svojim lastnim članom, ki se jim nočejo brez-pogojno pokoriti. Končno je poročal o stanju Zveze delavcev kovinske industrije in pozval navzoče, da gredo energično na delo za svojo bojovno organizacijo. Po govoru je s. Mulej še omenil zakulisno delo Jerama in njegovo dvoletno vlogo in razveseljivo gibanje med zavisnimi kovinarji za vpostavitev Zveze delavcev kovinske industrije in obrti. S. Vister je omenil postopanje socialpatriotov ob priliki zadnjega shoda na Dobravi, katerega je Jeram skupno s fašisti hotel preprečiti in kjer je Jeram pokazal svojo pravo barvo.

Občni zbor na Dobravi je zopet korak naprej na poti k združenju zavednih kovinarjev v Jugoslaviji in nova obsodba socialpatriotskih voditeljev. Upam, da se bodo temu gibanju priključili v kratkem še ostali kovinarji v Sloveniji.

Hijene.

(Iz vojno tehnične delavnice v Ljubljani.)

V prejšnji številki „Strokovne Borbe“ smo javili, da je vojno ministrstvo našlo za potrebo, da danes, v dobi najhujše brezposelnosti, zapre delavnico in da vrže na cesto preko 160 delavcev, da poginejo od glada.

V petek 23. maja so se zbrali odpuščeni pred delavnico, da se pogovorijo o svojem položaju in o še neizplačanem penzijskem fondu in enako še neizplačanem povišanju plač. Za ta sestanek je zvedela policijska direkcija (tista, ki ni hotela zve-

deti, da so Orjunci napadli Delavski dom in ki živi od svojih domnev). Ta direkcija se je izkazala. Da pokaže, da vodi račune o redu in miru je poslala pred arzenal (delavnico) samo 25 policajev in celo kopico detektivov, ki so zasedli celo okolico. Opuščeni so videli, da se državne oblasti le brigajo zanje in sicer da jim hočejo pomagati z revolverji in z zaporom. Ni pa bilo drugih državnih oblasti, niti delavske zbornice (Likar, Kopač), niti zastopnikov drugih „zaščitnih institucij“, da bi preprečile krivično in nepotrebno opuščenje delavcev. Te „delavske zaščitne institucije“ niso mignile niti z mezinem v korist opuščenih. Edino policija je predstavljala državo z revolverji in policijski špijoni so prišli zastopati državno avtoriteto. Proti opuščenim bi nastopili s silo, mesto kruha in dela so jim kazali revolverje in krogle... Policijska direkcija bi rada drugo Zaloško cesto.

Delavci, poiščite si svoje zaščitnice v svojih bojovnih strokovnih organizacijah.

Za rudarje.

Trbovlje. Za zadrugo Rudarski dom v Trbovljah so darovali: Dr. Dimnik Ivan 100 Din, Kačnik Alojz 10 Din, Polšek Anton 10 Din, Plevčak Jožef 10 Din, Trbove Kristina 10 Din. Srčna hvala!

Trbovlje. Za delavsko izobraževalno društvo „Vesna“ v Trbovljah so darovali: Režun Karol 100 Din, drugi neimenovani 428 Din. Srčna hvala!

Trbovlje. V nedeljo dne 25. maja se je vršil redni občni zbor podružnice ZRD Trbovlje. Potek in debata, ki se je vodila, jasno kaže potrebo močne strokovne organizacije, ki bo zmožna voditi in izboljšati obupni položaj rudarjev. Rudarji,

zbegani po zadnji stavki, so spoznali potrebo strnitve bojne vrste proti roparskim vitezom-kapitalistom trboveljske premogokopne družbe, katera tira in potiska svoje delavce rudarje v vedno neznosnejši položaj. Sodruga Kačnik in Pliberšek sta podala poročilo o prvi točki dnevnega reda, o delovanju, o bojih, kateri so bili vsiljeni rudarjem za njihov obstanek; s kakšno brutalnostjo je preganjala Trboveljska premogokopna družba rudarske zaupnike in jih opuščala, misleč, da s tem zatre strokovno organizacijo v Trbovljah. — Druga točka dnevnega reda: poročilo blagajnika. Poroča s. Gorjanc Jožef; občni zbor da s. Gorjancu kakor tudi ostalim odbornikom prejšnjega odbora odvezo. — Tretja točka: volitev odbora; izvoljeni so sledeči sodrugi: Zupan Ivan, predsednik: Kobivšek Alojz, namestnik; Vatzak Mihael, tajnik; Zakonjšek Ferdinand, blagajnik; Plevnik Anton, Hrušovar Alojz, Erman Franc, pregledniki; Slabšak Franc, Pustak Karol, Rozman Franc, Bastič Franc, Levičar Jožef, odborniki. Novemu odboru se nalaga dolžnost resnega dela z vso energijo za povzdigo strokovne organizacije Z. R. D. — Pri zadnji točki: Razno, se je razvila jako živahna debata o vsem, kar se tiče organizacije, kaj in kako je treba ukreniti v prid delavcu-rudarju.

Trbovlje.

Dopisniku Jutra leži gmotni položaj Trboveljskih rudarjev jako pri srcu, ter kliče merodajne faktorje, v „Jutru“, listu slovenskih kapitalistov, da se rudarjem olajša bedni položaj s tem, da se izenači plače, to je, enemu rudarju vzame in drugemu da, samo da bi le Trboveljski premogokopni družbi ne bi bilo potreba njen dobiček krčiti. Pri tem skuša doka-

zati, da eni zaslužijo po 200 Din, ne pove pa, da je bilo to samo enkrat in da 3/4 rudarjev zaslužijo samo po 100 do 150 kron in poleg tega pusti Trboveljska premogokopna družba delati samo po 5 dni na teden. Da je današnji sistem krivičen, vedo rudarji bolje nego dopisnik „Jutra“, in naj se ne pozabi pretekle štrajke, ki dokažejo to, da so se rudarji borili z vso močjo proti temu krivičnemu sistemu, in dopisnik Jutra naj pove rudarjem, da se je on skupno z Jutrom postavil na stran Trboveljske premogokopne družbe, da se zatere ta boj rudarjev proti temu sistemu, ampak tukaj se gre za nekaj drugega, gre se za rudarske volilne kroglice, katere dišijo Jutrovci in hoče na ta način pokazati svoje prijateljstvo rudarjem; mi rudarji smo vas spoznali dovolj po vaših dejanjih, in vse vaše farizejstvo vam ne bo pomagalo, dobite zaslužno plačilo. Povemo Jutrovemu dopisniku, da Trboveljska premogokopna družba, ki pozna samo svoj profit, katerega brani z vsem na razpolago ji stoječim aparatom, kar dokazuje zadnja stavka rudarjev s pravičnimi zahtevami za večji kosček kruha zase in za svoje družine. Vsi ti, ki danes zaslužijo malo več kot po 100 ali 150 kron nimajo preveč, kot misli dopisnik Jutra, ampak vsem drugim je treba plače povišati, ki imajo, kot mora priznati vsak, premalo. Trboveljska družba, katera se ne meni za bedo rudarjev, ga pusti poleg tega zaslužka, ki je za živeti premali, za umreti prevelik, še sihte fajrati, kateri je ljubše, da ostane premog pod zemljo, ker danes ni velike konjunktura za trboveljski premog, cene pa znižati noče, da bi uspešno konkurirala z inozemskim premogom. Nesramna gonja za profit, to je edino, kar pozna ta družba in tudi vsi somišljeniki Jutra na odločilnih mestih.

Rudar.

junija. S. Papež je na vprašanje svojega soseda pri mizi, ki ga je vprašal o njegovih družinskih razmerah, glasno odgovoril: „Bo že šlo. Saj se nabira prispevke, tako da sedaj lahko eksplodira...“ (Misli je porod.) Te besede je slišalo tudi nekaj ruških socialpatriotov-špijonov, ki so si te besede v svojem zahrbtnem špijonstvu razlagali po svoje in takoj tekli na orožniško postajo denuncirati. Pravijo, da imajo pri celi ovađbi največ zaslug socialpatriotje: Cerkl, Marinšek in Marovšek. In iz nedolžnih besed s. Papeža so socialpatriotje skonstruirali grozovito obtožbo, češ, da se pripravlja napad na veselico, da se zbira denar za bombe, ki bodo eksplodirale itd., itd. Orožništvo je seveda z veseljem zagrabilo in aretiralo naše najboljše zaupnike. Pri preiskavi niso našli ničesar razven cenzuriranih delavskih časopisov in pri s. Haliniču pištolo z zamaški (Hundescheck). Vkljub temu da je stvar smešna in da so se dali pogogniti tisti, ki so z aretacijami hoteli zadušiti komuniste, sedijo vsi štiri sodrugi še vedno v zaporu. Da se ni mogel pripravljati noben napad na veselico, dokazuje že dejstvo, da se je ruško delavstvo na dan veselice 29. hotelo sploh odstraniti iz Ruš in pohitati v Guštanj, kjer bi se imela 23. t. m. ustanoviti naša krajevna organizacija. — Delavstvo je ogorčeno proti špijonom in denunciantom in jih bo tudi kaznovalo, kakor so to tudi zaslužili. Vendar se pa naših delavcev ni lotila nobena bojazen, ker se zavedajo, da jim ravnorojarenje soc.-patriotov in nastopanje žandarmerije kaže, da so na pravi poti. Rdeča pomoč je družinam nakazala takoj prvo podporo in tudi delavci sami so od tega dne postali živejši in požrtvovalnejši pri nabiranju za „Rdečo Pomoč“.

15. avgusta bodo pri nas občinske volitve. Kako mislimo nastopati, pa vam pišem prihodnjič, do tedaj pa vas sodružao pozdravljamo in prosimo, da žrtvam orjunaškega nasilja izrečete in sporočite našo solidarnost.

Rušan.

Dopisi „Borbe“.

Trbovlje.

Po 1. juniju je pri nas ozračje silno napeto. Ne morda zavoljo strahu pred orjunci, ki jih ni več, in kakor sami pravijo, jih nikoli ni bilo (čudno: človek, ki je na 1. junija v uniformi in z revolverjem strašil po Vodi in Trbovljah, nas danes prepričuje, da nikoli ni bil orjunc, pač pa da je bil „v srcu“ zmerom komunist hahaha), ampak iz ogorčenosti proti fašizmu. Po kolonijah, v gostilnah in obratih se dogajajo prizori, v katerih nastopajo orjunci kot tragične osebe, ki jih bje neizprosna usoda (delavci) za zaslužno kazni. Žandarji imajo posla čez glavo. Zadnjič so po Njivi preganjali otroke okoli oglov in vršili hišne preiskave — hotelo se jim je, kot so dejali, rdečih zastav. Proti mladim sodrugom, ki sede v celjskih zaporih, osumljeni, da so razbojniškim orjuncem povrnilo milo za drago, rabijo obtežilnega materijala, pa stikajo za rdečimi zastavami! Žandarji pač niso bili brez gorečnosti za posel — eden je udaril malega sodruga Janca, čigar brat je tudi v zaporu in ni povedal, kje so zastave. Gospodje, delavski spomin je krepak.

Prejšnjo sredo se je slučajno zbralo pred „Rudarskim domom“ kakih 20 omladincev, pa so za kratek čas začeli vežbati proste vaje. Brž je nekdo sporočil žandarmeriji in nič manj kot 16 orožnikov je nato od dveh strani (s ceste in iz za vode) vdrlo na telovadnico. Zabeležili so vse prostore in jim izjavili, da so posled pod policijskim nadzorstvom, potem prebrskali knjižnico in prepovedali, da se v domu ne sme zbirati po več kot troje ljudi.

Ste čuli? V domu, kjer imajo prostore zadruga, mladina, politična, strokovna, kulturna organizacija, ki so vse zakonito priznane in potrjene, se ne smejo zbirati ljudje. In predvsem: ali so gibi, ki jih izvajajo člani „Vesne“, protidržavni, ali n. pr. počep „Vesne“ bolj poziva na revolucijo kot kak sokolski počep. Smešite se, gospoda! Mi ne protestiramo — ker ni ga naslova v današnjih oblasteh, kamor bi se mogli obrniti s tem protestom, a pomagali si bomo sami. Vi zatirate naše organizacije — a dan na dan se hodijo vpisovat novi člani. Še razpusite jih — mi se bomo živeli tudi v ta položaj, in kakor nam obznana in zakon o zaščiti države nista zadela smrtnega udarca, tako bomo iz te reakcije izšli prenovljeni in ojačeni.

Omladinec.

Laško-Hudajama.

Zadnjič so bile pri nas (v občini sv. Krištofa) volitve. Vložili smo listo „Delavsko-kmečki blok“, ki pa je bila po zaslugi državnega pravdnika dr. Rusa razveljavljena, češ, da se nahajamo toliko in toliko kilometrov od Trbovelj, kjer so se 1. junija odigrali krvavi dogodki in radi tega delavstvo ne sme nastopati v nikaki političnih akcijah. Delavci in kmetje so na to volitve bojkotirali, od 730 volilcev jih je volilo le 360.

Rudnik Hudajama je odpustil okrog 800 delavcev in jih obdržal še kakih 80. Prizadeti so pred vsem oni, ki so zavedni in organizirani. Govori se, da misli uprava pozimi spet najeti 1000 delavcev. Njena taktika je prozorna: organizirane, borbene delavce hoče zamenjati z novimi, ki jih bo lažje eksploatirala.

Toda uprava se moti in g. dr. Rus se moti in vsi se motijo, ki mislijo, da nas bodo zatrli kar tako. Danes, ko je fašistično nasilje priklopilo do viška, smo delavci in kmetje spoznali, da je treba skupne obrambe. Marsikdo že čuti to skupnost (nekateri orjunski trgovci v trgu), marsikdo jo bo še občutil. Delavcem in kmetom pa kličemo: najprej skupno do zmage! Proletarec.

Iz Maribora.

Na binkoštni ponedeljek je imelo pevsko društvo „Drava“, pri katerem so Orjunaši, demokrati in narodni socialisti, svoj sestanek v Radovljici. Na tem sestanku se je ključavnici v delavnici juž. žel. Š. zavezal in prisegel na zastavo Orjune, da bo ubil s. Lemeža in dr. Korošca. S šušterščem sta istočasno prisegla še dva Orjunaša, za katerih imena pa še nismo mogli zvedeti. Sicer poskušajo Orjunaši precej rogoviliti, pa ne morejo, ker je razpoloženje velike večine ne samo delavstva, ampak tudi drugega poštenega prebivalstva proti Orjunašem, ki so v Trbovljah pokazali, da so požigalska in razbojniška organizacija.

21. junija so detektivi v spremstvu z orožniki aretirali v delavnici s. Erharda Hlemnitzkega in to, češ, ker je v zvezi z „napadom“ v Rušah. Zvezo so mu „dokazali“ s tem, ker je pred letom dni poslal nekemu sodrugu v Ruše 2 Proletarski Mladini. S. Hlemnitzky je vzdrževal svojo mater in mladoletnega brata, ki sta sedaj ostala brez vzdrževalca. Mariborski delavci bodo s prostovoljnimi prispevki podpirali mater in brata preganjanega s. Hlemnitzkega.

Iz Studenci pri Mariboru.

Dogodki 1. junija so poživali naše gibanje. Jesicer še precej indiferentnih, ali zavednejši so spoznali, da se morajo postaviti v bran in misliti na organizirano obrambo, če nočejo, da jih doleti ista usoda, kot jo je doživel italijanski delavec pod fašisti.

10. avgusta bomo imeli za našo občino občinske volitve. Mi bomo nastopili pri volitvah s svojo listo, za katero že sedaj vlada veliko zanimanje, in zato upravičeno pričakujemo velik uspeh. Seveda ne pozabljamo pri tem, da z gumijastimi kroglicami ne bomo osvobodili delavskega razreda, ampak občinske volitve smatramo za mobilizacijo naših sil, potem katere bomo prišli do kontrole nad upravo v občinah.

Položaj v Mariboru in okolici se za nas izboljšuje, posebno po 1. juniju. Primanjkuje nam samo dobrih zaupnikov. Zato prosimo, če nam morate poslati kakega sodruga, ki nam bo pomagal v našem delu. O tem več v pismu. O našem sedenjem županu Kalohu spregovorim prihodnjič, kakor tudi o občinski politiki.

F.

Iz Ruš.

Dne 16. junija so se pojavili nenadoma v Rušah orožniki iz Maribora s policijskim komisarjem in napravili pri naših vodilnih zaupnikih hišno preiskavo ter jih nato brez navedbe vzroka aretirali in odpeljali v Maribor. Ker so že celo prejšno noč patrolirali orožniki po okolici in nekaj iskali, smo pričakovali velikanskih razkritij. Niso se odpeljali s. s. Razgona, Papeža, Kaliniča in Medvena, že so Orjunaši razglasili po Rušah, da so jih zaprli zato, ker so pripravljali napad na sokolsko veselico, ki se bo vršila 29. junija, pri kateri bo sedela tudi orjunaška „Drava“ in da se je pri zgoraj imenovanih našlo cel arzenal orožja in veliko komunističnih spisov. Tako poročilo sta že dan pred aretacijo prinesla „Narod“ in „Jutra“ in za njim vsi drugi meščanski časopisi.

Resnica pa je v veliko blamažo Orjunašev in socialpatriotov tale: S. Papež pričakuje poroda v družini in ker se nahaja v težkem gmotnem stanju, so delavci v tovarni nabirali poleg prispevkov za Rdečo Pomoč še za s. Papeža. V neki gostilni v Rušah so se gostje, med katerimi je bilo tudi nekaj naših sodrugov, pogovarjali o trboveljskih dogodkih in o predidoci sokolsko-orjunaški veselici 29.

Trbovlje.

S prvim junijem ob priliki prihoda Orjune, banditov in morilcev trboveljskih rudarjev, njihovih žen in otrok, v Trbovlje, pokazali so se tukajšnji trgovci in gostilničarji v pravi luči. Ni jim dovolj, da čakajo in jemljejo delavceve težko zaslužno groše, hočejo tudi njegovo kri. Delavci in kmetje, zapomnite si te:

Kneftra Kukenberg August, orjunaški glavar, trboveljski trgovec Repič, ki se je odlikoval 1. junija s svojim samokresom in streljal za vsako bežečo gručo, nadalje trgovec Gabron, ki se ogreva za Orjuno in odobrava justifikacijo rudarja Fakina. Gostilničar Močivnik, ki pravi: „Prav je delavcem, bodo vsaj vedeli kaj zna Orjuna;“ gostilničar Horjak (gostilna pri Škratni) z zastavo, katero je on kot prvi razobesil in prišel v konflikt s posestnico hiše. Gostilna Florenini, kjer znajo po oni strani izhajati a proletarskimi gosti, po drugi strani pa izražajo simpatije orjuni.

Trgovci: Bahtič, Poček, Mahkovec, Podlogar, Grm, Šetine, Trbove, Pavlin in Molli.

Gostilničarji: Goropavšek, Križanič, Božič, Kukenberg, gostilna pri Pintarič, Sušnik.

Vsi ti so orjunaši ali so pa počastili prihod teh z zastavami. — Sodrugi, kako dolgo še boste nosili groše tistim, ki strežejo po vaši krvi in življenju!

Trbovčani.

Še nekaj iz Ruš.

Ko so delavci zvedeli, kdo so denunciantje in špijoni, so pričeli Rušani izstopati iz svoje strok. organizacije, ker ista podpira dr. Korunovo strokovno komisijo. Le izredni vstrajnosti naših zaupnikov se je posrečilo preprečiti še nadaljni izstop, pač pa bodo vsi pošteti ruški delavci kot en mž zahtevali in strokovni organizaciji, da denunciantje izključi kot sovražnike delavskega pokreta.

V orjunaške gostilne, prodajalne ne bo hodil noben pošten in zaveden delavec in tudi drugi obrtniki orjunaši bodo tudi v Rušah imeli priliko spoznati kdo jih živi? Ne gre, da bi iz žuljavih rok delavca izžeti profit podjetniki poklanjali svoji orjunaški bandi za pobijanje delavstva.

Maribor.

Policija je napravila stroge hišne preiskave pri sodrugih Hlemnitzky, Magdič in Teršek. Naša seveda ni ničesar,

Baje namerava napraviti preiskavo še pri nekaterih. Kaj hočejo in kaj iščejo se ne ve, vemo pa, da so zelo nezadovoljni, ker nič ne najdejo. Čim več pritiska, tem bolj moramo biti trdni, vstrajni in požrtvovalni.

Trbovlje.

Čez 200.000 Din škode so naredili Orjunci pri požigu Rudarskega doma. Oblast vkljub prošnji še do danes ni dovolila nabirati prispevkov za Rudarski dom, brez dovoljenja pa se ne sme nabirati.

Slovenskemu proletariatu.

Pomagajmo žrtvam!

Živimo pod vtisom strašnega zločina, ki ga je pod zaščito meščanske države izvršila na slovenskim proletariatom Orjuna.

Žrtve so ogromne: na delavski strani 6 mrtvih: Franc Fakin, Albin Fritz, Jak. Očepek, Ivan Rozina, N. Zupanc in nek štiriletni otrok; ranjeni so: Ludovik Fain, Karel Razboršek, Ferd. Zakoinšek in M. Vacak; aretirani so: Mirko Weinberger, Ivan Hlebec, Kozar Franc, Sluga Joško, Mozetič Jože, Kobinšek Alojz, Čamar K., Jane Ivan, Erjavec Alb., Lipušek Franc, Marn Franc, Sitar Josip, Weinberger E., Hudomal Karel, Kokolj Franc, Erman Franc, Salomon Ludovik, Kačnik Ivan, Berčič Ivan, Stojin Ivan, Fric Ignac, Klopčič Franc in Klinc Slavko.

Slovenski proletariati vidi v tem zločinu več kakor more videti še tako nepristransko meščansko javno mnenje: Slovenska buržuazija in slovenski kapital sta pod vplivom internacionalne meščanske reakcije in internacionalne kapitalistične ofenzive, ki je zadobila pred poltretjim letom v italijanskem fašizmu jasno začrtan program, organizirala v zaščito svojih razrednih gospodarskih in političnih predprav posebnostno bojovno organizacijo, Orjuno, da jo pripravita na smotren naskok na slovenski proletariati. Kakor kapitalizem drugih narodov tudi slovenski ni bil izbirčen v izberi sredstev: organiziral je **teroristično organizacijo**, ki hoče z vsemi sredstvi zatreti delavski pokret, ga oropati vseh velikih socialnih pridobitev povojne dobe in ga tako popolno zasušiti. Zato se poslužuje vseh nasilnih metod meščanske družbe, saj se Orjuna bori za svoje cilje, **„makar bilo to protiv pozitivnih zakona ove države“**, kakor je na pokopališču pri Sv. Križu v Ljubljani izjavil poveljnik vseh jugoslovanskih Orjun Trifunovič. Pa tudi funkcionarji jugoslovanske države se solidarizirajo z Orjuno, ker po sedanjih rezultatih vodijo **preiskave in aretacije enostranske, skoro izključno le proti delavcem, a proti pravim povzročiteljem trboveljske katastrofe pa ne; pa tudi za grozni umor in mučenje delavca Fakina se državne oblasti ne brigajo dovolj — da bi se tako zadeva čim prej pozabila v prid Orjune. Ljubljanska policija je pač preiskala Delavski Dom, ni pa preiskala glavnega stana Orjune.**

Še one navidezne enakopravnosti delavskega razreda z meščanstvom, ki jo garantira na papirju kodeks meščanske demokracije, ne more biti deležen slovenski delavec.

Slovenska Orjuna, kateri načelujejo elementi najtemnejše preteklosti, ki so vse prej kakor pa značajni sinovi slovenskega ljudstva, nastopa pred slovensko javnostjo kot braniteljica slovenske narodnosti, da na ta način zakrije pred nekritičnimi ljudmi svoj istiniti značaj: **avantgarda slovenske buržuazije in slovenskega kapitala.** Orjuno financira slovenski kapital, štiti jo državna oblast kot ekspozitura slovenskega kapitalističnega razreda, potuho ji daje oni del slovenskega meščanskega časopisja, ki je ves v službi bank (Jutro, Narodni Dnevnik, Slov. Narod).

Orjuna kot avantgarda slovenskega kapitala in slovenske buržuazije **hoče streti odporno silo slovenskega proletariata.**

Zato se slovenski proletariati, opirajoč se na bogate skušnje internacionalnega proletariata, **mora boriti proti Orjuni z vso silo, z vso energijo.** Nič se ne sme strašiti pred hinavskimi in hijenskimi glasovi meščanskega časopisja. Prole-

tariat se mora zavedati, da je za slovenski kapital protinarodno vse ono, kar je proti njegovim gospodarskim interesom.

Slovenski proletariati stoji pred jasnim dejstvom: **Orjuna kot avantgarda slovenskega nasilnega kapitalizma je začela proti delavstvu vsesplošen napad. Zato se mora proletariati strniti v kompaktno enotno branilno bojovno četo, da odbije orjunki napad.**

V vsakem stadiju razrednega boja so žrtve neizogibne; to velja tem bolj v današnjem poostrenem položaju v Sloveniji.

Zato morajo vsi slovenski razredno zavedni delavci kot en mož stopiti v enotno pomožno akcijo za žrtve kapitalističnega nasilja.

Nasilja jugoslovanskega fašistovskega režima proti delavstvu se množe: Režimu ni dosti, da trpi v celjskih zaporih 26 naših sodrugov, proti katerim se bo brez dvoma vršil proces v večjem obsegu; začel je i **sistematično nasilje** proti našim štajerskim sodrugom. 18. junija so bili aretirani sledeči sodrugi iz Ruš: Razgon Alfred, Medved Jurij, Papež M. in Halinič; 21. junija je bil aretiran še s. Jilemnitzky Erhart iz Mariboru; pri mnogih sodrugih pa so se vršile nezakonite preiskave.

V tej situaciji mora jugoslovanski proletariati napeti vse sile, da pomaga nesrečnim žrtvam reakcije, ki trpijo radi delavskega prepričanja. Fašistovski režim ogroža ves jugoslovanski proletariati; zato mora tudi pomožna akcija postati častna zadeva vsega proletariata — delavcev in revnih kmetov — brez ozira na politično in sindikalno smer.

Bremena RP v Sloveniji so ogromna. Podpirati moramo 32 sodrugov v ječi, 4 ranjene sodruge, 9 žena zaprtih sodrugov, okoli 15 otrok in 4 vdove oz. matere žrtev — **skupaj torej nad 60 oseb.**

Bilanca za junij priobčimo prihodnjič. Za danes priobčimo samo provizoričen seznam došlih prispevkov:

Razni odbori RP (Beograd, Sarajevo itd.) so poslali 20.000 Din, KO Trbovlje 111475 Din, Osterc nabral 467 Din, zbirka tovarne Lajovic (Moste) 47150, dve zbirki z Vrhnike 27250 Din, KO Ljubljana (razne zbirke in manjši prispevki) 78475 Din, inž. Štebi 300 Din, Ogorevc 170 Din, KP Tržič 100 Din, Uzar Peter (Tržič) nabral 260 Din, Iv. Zupan (Maribor) nabral 400 Din, KO Zagorje 250 Din, Zupančič Jože (Križe) nabral 300 Din, dve zbirki z Jesenic (Šitikova in KO) 255 Din. — **Skupaj 25.14050.**

Razdelili pa smo sledeče podpore: 4. junija: sodrugom v celjskem zaporu 1500 Din, žrtvam v Trbovljah 1600 Din in v Zagorju 600 Din. — 20. junija: sodrugom v Celju 5490 Din in v Mariboru-Rušah 1000 Din. — 22. junija: žrtvam v Zagorju 1750 Din, v Trbovljah 3050 Din. — Razne posamezne podpore (ranjencem v bolnici, nanovo aretiranim sodrugom itd.) 4500 Din. — **Skupaj razdelili podpor 19.400 Din.** Poleg tega smo dali advokatu na račun 2500 Din.

Ljubljana, 24. junija 1924.

Pokrajinski odbor Rdeče pomoči Ljubljana.

Nove žrtve fašizma.

Strašen humor italijanskega socialističnega poslanca Mateotija.

Mateoti je bil tajnik soc. stranke Italije in eden najagilnejših socialističnih poslancev v italijanskem parlamentu. Vodil je odločen boj proti fašističnemu nasilstvu in korupciji in zbral je silno obtežilen in uničujoč material proti vodilnim fašistom, ki so na račun države nagrabili si ogromna milijonska bogastva. Pri tem se fašisti niso ustrašili niti umorov in umorili so vsakega, kdor se jim je skušal upirati. Mateoti je zbral ves tozadeven material in nameraval je fašiste razkrinkati na seji v parlamentu 14. junija. Fašisti so se tega prestrašili in da bi preprečili, da bi jih Mateoti razkrinkal, so ga dan pred sejo zgrabili in ga z noži in streli umorili. Delavstvo v Italiji je pričelo revoltirati in

pod pritiskom delavskih mas je Musolini moral odrediti, da se zapre morilce, ki so njegovi najbližji prijatelji in visoki državni uradniki: državni podtajnik v ministarstvu za notranje zadeve Filipo Filippelli, ki je tudi član vrhovnega fašističnega sveta, Finci direktor glavnega fašističnega lista, „Corriere Italiano“ in Rossi načelnik tiskovnega urada in veliki čelnik fašist čnih čet itd. Vsi krivci so iz vodilnih vrst fašizma.

Proti fašistom se je po celem svetu dvignila velika burja, delavstvo povsod prireja velike protestne demonstracije, v Italiji so se celo delavci iz fašističnih sindikatov pridružili protestni akciji.

Umor poslanca Mateotija je Musoliniju omajal tla pod nogami in veliki diktator pomišlja na sporazum z buržuaznimi strankami, ker misli da se bo tako rešil. Toda fašizem je že obsojen in mora propasti.

Zadnje upanje imperialistov so bili fašisti in fašisti so se preživeli in propadajo, brez da bi dali kake plodove svojega dela...

V drugih državah bo fašizem moral propasti, predno pride do moči. Zato bo v SHS poskrbela močna roka delavcev in kmetov združenih v delavsko-kmečkem bloku.

Bolgarski fašisti ubili voditelja zemljoradnikov Petko Petkova.

V soboto 14. junija je agent fašistične vlade policist Štefan Karkalašev ubil voditelja zemljoradnikov poslanca Petko Petkova. Morilec je imel pri sebi legitimacijo policijskega agenta in je bil takoj od žandarjev, ki so ga ujeli, spuščen. Razburjenje delavcev in kmetov je veliko in ne pišejo meščanski listi zastoj, da stoji Bulgarija pred novo revolucijo. — Petko Petkov je bil naslednik Stambolinskega. Neumorno je organiziral kmečke mase in povsod na shodih in v parlamentu je neustrašeno razkrinkaval fašistični režim. Štiri dni pred njegovim umorom mu je po njegovem ostrem govoru v parlamentu zaklical fašistični minister Rusev: „Bomo videli, katera glava bo preje padla, vaša ali naša“.

Kri padlih bulgarskih zemljoradnikov se spaja s krvjo padlih bulgarskih komunistov, ki so padli od zločinskih fašistov. Ta kri je pečat na zvezo med bulgarskimi delavci in kmeti, katerih zmaga bo prinesla svobodo ne samo bulgarskemu, ampak vsem balkanskim narodom.

Slava padlim žrtvam!

Občinske volitve v Sloveniji.

Dosedanji rezultati občinskih volitev so pokazali, da ima ljudstvo dovolj obljub in da ne verjame več sladkim volilnim frazam, ampak da je prišlo do spoznanja, da ga ne bodo rešile razne meščanske stranke, ampak **da se more zanašati le na svojo lastno moč.**

Volitve so pokazale, da zmaga med delavstvom ideja **delavsko-kmečkega bloka**, ideja skupnega nastopa delavcev in kmetov.

Povsod kjer smo vložili naše liste moremo konstatirati zadovoljive uspehe. Rezultati v ljubljanskem okraju so sledeči. — Delavsko-kmečki blok je dobil:

Brezovica	34 glasov	2 odbor.
Borovnica	99	8
Črnuče	70	4
Dev. M. v Polju	178	6
Dobrava	100	8
Dobrunje	158	4
Dolsko	23	1
Ježica	83	6
Vič	275	12
Vrhnika	226	7

V desetih občinah torej 58 odbor-nikov.

O volitvah pišejo klerikalci, da so dosegli velikansko zmago in da so demokratije poraženi, nasprotno pa pišejo demokrati listi, da so sijajno zmagali in da so klerikalci poraženi.

Za nas so i klerikalci i demokrati kapitalistične buržuazne stranke, zato se bomo borili proti enim in drugim. Želimo le, da bi delovno ljudstvo čim preje spoznalo, da je vseeno, ali ga tlačijo, izkoriščajo in prodaja katoliški kapitalist ali svobodomiseln demokrat in da je zato edina pot, ki bo de-

lovno ljudstvo rešila izkoriščevalcev z leve in desne

Delavsko-kmečki blok, okrog katerega se zbirajo zatirane mase delavcev in kmetov.

V vsako občino in vsako vas mora prodreti ideja delavsko-kmečkega bloka.

Za našo obrambo!

Po vseh krajih moramo ustanoviti delavsko-kmečko obrambo proti fašizmu in Orjuni.

Celo leto smo v nešteti rezolucijah zahtevali razorožitev Orjune — brez uspeha.

Kdor se noče pustiti pobiti brez odpora, mora skrbeti za samoobrambo.

Držite se navodil, ki so vam bila dostavljena, kjer jih niste dobili, jih zahtevajte!

Zahvala.

Iskreno se zahvaljujem vsem, ki so spremlili mojega dragega soproga

Miros. Leopolda
strojevodja biv. juž. žel.

k večnemu počitku. Posebno pa se zahvaljujem železničarjem za vence in s. Marcelu Žorga za lep nagrobni govor.

Ljubljana, 6. junija 1924.

Marija Leopold
vdova

Zahvala.

Podpisani se najpristraneje zahvaljujemo vsem sodrugom in sodružicam, ki so spremlili našega

Rudolfa

k zadnjemu počitku. Zlasti se zahvaljujemo društvu „Vesni“, ki je počastila njegov spomin s spremstvom v krajih in njegovemu pevskemu zboru za žalostinke in za mnogobrojne vence.

Zagorje, dne 15. junija 1924.

Rodbina Jugovar.

Splošna železn. organizacija Jugoslavije

Občni zbor

krajevne skupine Zalog se vrši dne 6. julija 1924 ob 15. uri v gostilni pri Siherlu v Zalogu.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelnika, blagajnika in tajnika.
2. Volitev novega odbora.
3. Razno.

Zalog, dne 19. junija 1924.

Poziv

članom „Rudarskega doma“ v Trbovljah.

Vabimo vse člane zadruge, da se na dan

6. julija 1924

od 9. do 12. ure in od 14. (2.) do 17. (5.) ure zglašijo v prostorih Rudarskega doma. Prinesejo naj s seboj članske in vložne knjižice v svrhu ponovne registracije. Registracijo bo vršil odposlanec Zveze slovenskih zadrug iz Ljubljane.

Predsednik: Grabnar Vinko.

Lastnik: Zveza neodvisnih strokovnih organizacij za Slovenijo. — Odgovorni urednik: Vuk Ivan. — Tisk tiskarne J. Pavliček Kočevje.